

Doložka vybraných vplyvov

1. Základné údaje	
Názov materiálu	
Národný program duševného zdravia a Akčný plán Národného programu duševného zdravia pre roky 2024-2030	
Predkladateľ (a spolupredkladateľ)	
Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky	
Charakter predkladaného materiálu	☒ Materiál nelegislatívnej povahy
	☐ Materiál legislatívnej povahy
	☐ Transpozícia/ implementácia práva EÚ
V prípade transpozície/implementácie uveďte zoznam transponovaných/implementovaných predpisov:	
Termín začiatku a ukončenia PPK	marec 2024
Predpokladaný termín predloženia na pripomienkové konanie	marec 2024
Predpokladaný termín začiatku a ukončenia ZP**	
Predpokladaný termín predloženia na rokovanie vlády SR*	júl 2024

2. Definovanie problému
Slovenská republika v oblasti starostlivosti o duševné zdravie čelí množstvu komplexných výziev. Nedostatočná dostupnosť k podporným službám, absentujúce koordinované a ciele programy prevencie, zvyšujúci sa výskyt psychických porúch, neadekvátna koordinácia, podhodnotenosť významu financovania a kvality služieb, a v neposlednom rade stigmatizácia osôb s psychickými poruchami a nedostatočná podpora ich zotavenia a integrácie do bežného života predstavujú najdôležitejšie témy, ktoré si vyžadujú systémové riešenia na celonárodnej úrovni. Zanedbávanie systému starostlivosti o duševné zdravie malo za následok aj výrazný nepomer medzi potrebami populácie a poskytovanými službami, čo sa prejavilo v nevhodnom nastavení poskytovaných služieb, nedostatočnej informovanosti a nízkej miere prevencie. Za zmienku stojí i fakt, že napriek existencii niektorých aktivít v oblasti starostlivosti o duševné zdravie v minulosti, tieto boli fokusované len na niektoré problémy a vznikali skôr ad hoc (kvôli tlaku rôznych záujmových skupín), a preto mnoho potrieb nie je systematicky pokrytých. Neexistuje jasný prehľad služieb, cesta klienta/pacienta pri výskyte jednotlivých problémov.
3. Ciele a výsledný stav
Cieľom Národného programu duševného zdravia je zabezpečiť, aby psychické zdravie bolo integrálnou súčasťou systému starostlivosti a podpory zdravia človeka, aby sa komunitná, humánne zameraná a multidisciplinárna starostlivosť o duševné zdravie stala štandardom v poskytovaných službách. Dôraz je kladený na to, aby sa znížil výskyt a nepriaznivý dosah psychických problémov na zdravie

a život ľudí, vytvárali sa podmienky na zvyšovanie životnej spokojnosti, zlepšila schopnosť zvládať stresujúce životné udalosti a odstránili rôznorodé formy stigmatizácie, ktoré súvisia so psychickými poruchami. Implementácia opatrení má viesť ku konkrétnym, systémovým a udržateľným zmenám najmä v oblastiach:

- skorej intervencie v oblasti duševného zdravia pre všetkých;
- podpory a prevencie;
- dostupnosti, koordinácie, kvality a udržateľnosti starostlivosti;
- preventívnej starostlivosti;
- destigmatizácie, inklúzie, dodržiavania práv a zohľadnenia potrieb zraniteľných skupín;
- odbornej prípravy, vzdelávania a manažmentu ľudských zdrojov;
- výskumu, evaluácie a pretrvávajúceho rozvoja poskytovaných služieb.

Nevyhnutné je systémové prepojenie zdravotnej a sociálnej starostlivosti, ako aj starostlivosti v oblasti školstva, aby bolo možné adekvátne zabezpečiť potreby používateľov služieb. Vzhľadom na zvyšujúce sa množstvo záťažových situácií spojených s rôznymi spoločenskými, politickými, technologickými, ekonomickými, environmentálnymi, pandemickými zmenami, ktorým musíme ako spoločnosť čeliť, evidujeme celosvetovo zvýšený výskyt negatívne prežívaných situácií, ktoré prinášajú a pretvoria sa do nevhodných foriem správania, ako i nárast psychických porúch. NPDZ reaguje na reformy v zdravotníctve, školstve ako aj v sociálnej oblasti, na nové spoločensko-ekonomické podmienky, digitalizáciu, zvyšovanie požiadaviek na adaptabilitu a produktivitu obyvateľstva, zvýšený výskyt psychických porúch, berúc do úvahy vyspelosť krajiny, jej ekonomickú situáciu, kultúrne dedičstvo, demografické zloženie, sociálne možnosti a celkové smerovanie vývoja spoločnosti. Národný program duševného zdravia a Akčný plán Národného programu duševného zdravia na roky 2024-2030 majú tiež za cieľ zosúladiť politiku štátu v oblasti duševného zdravia s aktuálnymi medzinárodnými iniciatívami EÚ, WHO, OECD a i.

4. Dotknuté subjekty

Predkladaným materiálom sú dotknuté uvedené subjekty:

MZ SR, MŠVVM SR, MPSVaR SR, MS SR, MV SR, miestna a regionálna samospráva, zdravotné poisťovne, neziskové organizácie, mimovládne organizácie, linky pomoci, Úrad na ochranu osobných údajov SR, SKP, SKSPASP, rodinné poradne, Inštitút pre výskum práce a rodiny, vysoké školy, univerzity, odborné spoločnosti, NCZI, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Sociálna poisťovňa, komory, ŠÚ SR, Národný ústav cudzích jazykov LF.

5. Alternatívne riešenia

Aké alternatívne riešenia vedúce k stanovenému cieľu boli identifikované a posudzované pre riešenie definovaného problému?

Nulový variant - uveďte dôsledky, ku ktorým by došlo v prípade nevykonania úprav v predkladanom materiáli a alternatívne riešenia/spôsoby dosiahnutia cieľov uvedených v bode 3.

V prípade neprijatia uvedeného dokumentu nebude plnený cieľ a CID míľnik Plánu obnovy a odolnosti, Komponent12: Humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie, Oblasť 1. Koordinovaná medzirezortná spolupráca a regulácia, Reforma 1.1: Vytvorenie funkčného nadrezortného koordináčného orgánu.

6. Vykonávacie predpisy

Predpokladá sa prijatie/zmena vykonávacích predpisov?

☐ Áno

☒ Nie

Ak áno, uveďte ktoré oblasti budú nimi upravené, resp. ktorých vykonávacích predpisov sa zmena dotkne:

7. Transpozícia/implementácia práva EÚ <i>Uvedte, či v predkladanom návrhu právneho predpisu dochádza ku goldplatingu podľa tabuľky zhody, resp. či ku goldplatingu dochádza pri implementácii práva EÚ.</i> ☐ Áno ☒ Nie <i>Ak áno, uvedte, ktorých vplyvov podľa bodu 9 sa goldplating týka:</i>
8. Preskúmanie účelnosti <i>Uvedte termín, kedy by malo dôjsť k preskúmaniu účinnosti a účelnosti predkladaného materiálu.</i> <i>Uvedte kritériá, na základe ktorých bude preskúmanie vykonané.</i> Preskúmanie účelnosti bude možné v prípade schválenia Národného programu a Akčného plánu Národného programu duševného zdravia na roky 2024-2030 a následnej realizácii navrhovaných aktivít jednotlivých akčných plánov v praxi.

* vyplniť iba v prípade, ak materiál nie je zahrnutý do Plánu práce vlády Slovenskej republiky alebo Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky.

** vyplniť iba v prípade, ak sa záverečné posúdenie vybraných vplyvov uskutočnilo v zmysle bodu 9.1. jednotnej metodiky.

*** posudzovanie sa týka len zmien v I. a II. pilieri univerzálneho systému dôchodkového zabezpečenia s identifikovaným dopadom od 0,1 % HDP (vrátane) na dlhodobom horizonte.

9. Vybrané vplyvy materiálu			
Vplyvy na rozpočet verejnej správy	☐ Pozitívne	☐ Žiadne	☒ Negatívne
z toho rozpočtovo zabezpečené vplyvy,			
v prípade identifikovaného negatívneho vplyvu	☒ Áno	☐ Nie	☐ Čiastočne
v tom vplyvy na rozpočty obcí a vyšších územných celkov	☐ Pozitívne	☒ Žiadne	☐ Negatívne
z toho rozpočtovo zabezpečené vplyvy,	☐ Áno	☐ Nie	☐ Čiastočne

v prípade identifikovaného negatívneho vplyvu			
Vplyv na dlhodobú udržateľnosť verejných financií v prípade vybraných opatrení ***	☐ Áno		☐ Nie
Vplyvy na limit verejných výdavkov	☐ Pozitívne	☒ Žiadne	☐ Negatívne
Vplyvy na podnikateľské prostredie	☐ Pozitívne	☐ Žiadne	☒ Negatívne
z toho vplyvy na MSP	☐ Pozitívne	☐ Žiadne	☐ Negatívne
Mechanizmus znižovania byrokracie a nákladov sa uplatňuje:	☐ Áno		☐ Nie
Sociálne vplyvy	☒ Pozitívne	☐ Žiadne	☐ Negatívne
Vplyvy na životné prostredie	☐ Pozitívne	☒ Žiadne	☐ Negatívne
Materiál je posudzovaný podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov	☐ Áno		☐ Nie
Vplyvy na informatizáciu spoločnosti	☒ Pozitívne	☐ Žiadne	☐ Negatívne
Vplyvy na služby verejnej správy pre občana, z toho			
vplyvy služieb verejnej správy na občana	☐ Pozitívne	☒ Žiadne	☐ Negatívne
vplyvy na procesy služieb vo verejnej správe	☐ Pozitívne	☒ Žiadne	☐ Negatívne
Vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu	☒ Pozitívne	☐ Žiadne	☐ Negatívne

10. Poznámky

V prípade potreby uveďte doplňujúce informácie k identifikovaným vplyvom a ich analýzam.

Ak predkladaný materiál má marginálny (zanedbateľný) vplyv na niektorú zo sledovaných oblastí v bode 9 a z tohto dôvodu je tento vplyv označený ako žiadny vplyv, uveďte skutočnosti vysvetľujúce, prečo je tento vplyv marginálny (zanedbateľný).

Informácie v tejto časti slúžia na zhrnutie vplyvov alebo aj na vyjadrenie sa k marginálnym vplyvom a nie ako náhrada za vypracovanie príslušných analýz vybraných vplyvov.

Neschválenie Národného programu duševného zdravia a Akčného plánu Národného programu duševného zdravia na roky 2024 – 2030 by predstavovalo nenaplnenie jeho troch hlavných zámerov: starostlivosti zameranej na človeka, nie na Dg.; deinštitucionalizácie zdravotnej starostlivosti (komunálne centrá, psychosociálne centrá, stacionáre) a poskytovania odstupňovanej a komplexnej starostlivosti. Neschválenie NPDZ a AP by spôsobilo krok späť, opätovné rezortistické riešenie problémov v oblasti duševného zdravia, zmarilo by úsilie odborníkov pretransformované do NPDZ a akčného plánu, úsilie, ktoré bolo založené na vzájomnej informovanosti, výmene skúseností a ochote nadviazať spoluprácu.

Prakticky sa to odzrkadlí absenciami:

- stratégie vo vzťahu k ochrane duševného zdravia z dôvodu absencie včasnej identifikácie rizík, podpory a rozvoja duševného zdravia, absencie včasnej intervencie – adresne stanovenej cesty pomoci pre človeka;
- jednotného prehľadu o dostupnej starostlivosti v oblasti duševného zdravia od momentu výskytu prvých príznakov duševnej nepohody až po ich odstránenie;
- využívania psychoterapie, resp. iných účinných psychosociálnych liečebných postupov a metód v liečbe duševných porúch, ktoré by mali nahradiť farmakoterapiu;
- vyškolených odborníkov poskytujúcich starostlivosť v oblasti duševného zdravia;
- dostupnosti podporných služieb najmä pre zraniteľné skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria deti, seniori, handicapovaní jedinci, nezamestnaní, marginalizované skupiny, deti v náhradnej rodinnej starostlivosti, menšiny, migranti;
- systematického monitorovania vybraných indikátorov v oblasti duševného zdravia;
- výskumu v oblasti duševného zdravia – prevalencia vybraných duševných porúch v populácii SR;
- integrovanej zdravotnej starostlivosti.

Podpora duševného zdravia obyvateľstva prináša benefity nielen pre jedincov, ale aj úspory pre spoločnosť tým, že znižuje výskyt pridružených somatických ochorení a úmrtí, chudoby, kriminality, naopak zvyšuje vzdelanosť, zamestnanosť, produktivitu a stabilitu rodín.

11. Kontakt na spracovateľa

Uvedte údaje na kontaktnú osobu, ktorú je možné kontaktovať v súvislosti s posúdením vybraných vplyvov.

MZ SR, Oddelenie nadrezortnej koordinácie, PhDr. Desanka Kanderová, PhD. – vedúca (+421903253301),
desanka.kanderova@health.gov.sk

MZ SR, Oddelenie nadrezortnej koordinácie, Mgr. Zuzana Nováková – hlavný štátny radca +421 910 493 033,
zuzana.novakova@health.gov.sk

12. Zdroje

Uvedte zdroje (štatistiky, prieskumy, spoluprácu s odborníkmi a iné), z ktorých ste pri príprave materiálu a vypracovávaní doložky, analýz vplyvov vychádzali. V prípade nedostupnosti potrebných dát pre spracovanie relevantných analýz vybraných vplyvov, uvedte danú skutočnosť.

Zdroje sú uvádzané priamo v texte pod čiarou.

13. Stanovisko Komisie na posudzovanie vybraných vplyvov z PPK č. 035/2024 (v prípade, ak sa uskutočnilo v zmysle bodu 8.1 Jednotnej metodiky)

I. Úvod: Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky dňa 12. marca 2024 predložilo na PPK materiál: „*Národný program duševného zdravia a Akčný plán Národného programu duševného zdravia pre roky 2024-2030*“. Materiál predpokladá negatívne vplyvy na rozpočet verejnej správy, ktoré sú rozpočtovo zabezpečené, negatívne vplyvy na podnikateľské prostredie, pozitívne sociálne vplyvy, pozitívne vplyvy na informatizáciu spoločnosti a pozitívne vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

☐ Súhlasné

☐ Súhlasné s návrhom na
dopracovanie

☒ Nesúhlasné

Uved'te pripomienky zo stanoviska Komisie z časti II. spolu s Vaším vyhodnotením:

II. Pripomienky a návrhy zmien: Komisia uplatňuje k materiálu nasledovné pripomienky a odporúčania:

K vplyvom na rozpočet verejnej správy

V doložke vybraných vplyvov je označený negatívny, rozpočtovo zabezpečený vplyv na rozpočet verejnej správy a žiadny vplyv na limit verejných výdavkov. V analýze vplyvov v tabuľke č. 1 sú kvantifikované výdavky v sume 112 tis. eur ročne v rokoch 2025 až 2027 v kapitole MZ SR v súvislosti s realizáciou aktivít v oblasti duševného zdravia, vývojom elektronických systémov a zabezpečením seminárov a školení. Zároveň je vo výdavkovej časti uvedený vplyv v sume 409 tis. eur z POO v roku 2025 a v časti Financovanie zabezpečené v rozpočte vplyv v sume 39,9 mil. eur v kapitole MPSVR SR.

Uvedené položky nie sú zahrnuté do celkového vplyvu na rozpočet. Komisia žiada o doplnenie a vysvetlenie financovania týchto položiek.

Odôvodnenie: Materiál predpokladá negatívne vplyvy na rozpočet verejnej správy, ktoré sú v rozpočte zabezpečené vo výške 112 tis. eur ročne (v rokoch 2025 až 2027). Nad rámec týchto výdavkov sú v analýze uvedené zdroje z Plánu obnovy a odolnosti vo výške 409 tis. eur v roku 2025. Finančné prostriedky budú podľa pravidiel z POO uvoľnené až po dosiahnutí stanovených cieľov a míľnikov, z toho dôvodu je potrebné do doby ich vyplatenia EK zabezpečiť plnenie v rámci schválených limitov rozpočtu verejnej správy. Druhou položkou sú výdavky MPSVR SR vo výške 39,9 mil. eur, ktoré podľa vlastného materiálu majú byť vyčlenené na financovanie Národného projektu „Rodinné poradne“. Ako zdroj je uvedený ESF+ (OP Slovensko). Komisia žiada vysvetliť, či pri danej položke ide o spolufinancovanie zo zdrojov príslušného ministerstva alebo o výšku balíka z fondu, čo si vyžaduje prepočítať sumu spolufinancovania. Uvedená suma musí byť zabezpečená v rámci schválených limitov rozpočtu verejnej správy. Ani jedna z týchto položiek sa v predchádzajúcom pripomienkovom konaní (december 2023) nenachádzala v analýze vplyvov na rozpočet verejnej správy. Akékoľvek vplyvy na rozpočet verejnej správy Komisia žiada zabezpečiť v rámci schválených limitov rozpočtu verejnej správy.

Vo vlastnom materiáli v Akčnom pláne Národného programu duševného zdravia na roky 2024-2030 sú kvantifikované jednotlivé čiastkové vplyvy. Tieto vplyvy je potrebné uviesť tiež v časti 2.2.4. v analýze vplyvov v sumárnych tabuľkách tak, aby boli v súlade s kvantifikáciami uvedenými v tabuľke č. 1 a vlastným materiálom.

Z technického hľadiska je v analýze vplyvov potrebné:

- analýzu vplyvov na rozpočet verejnej správy vypracovať v súlade s aktualizovanou verziou Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 479 z 27. septembra 2023 s účinnosťou od 1. októbra 2023,
- v zmysle Jednotnej metodiky v analýze vplyvov na rozpočet verejnej správy uvádzať vplyvy na bežný rok a tri nasledujúce rozpočtové roky, t. j. roky 2024, 2025, 2026 a 2027,
- v tabuľke č. 1 je potrebné doplniť subjekt/program v riadku „v tom: za každý subjekt verejnej správy“ v časti Výdavky verejnej správy celkom,
- uviesť v časti Financovanie zabezpečené v rozpočte všetky vplyvy uvedené vo výdavkovej časti,

- uviesť vplyv na MPSVR SR v sume 39,9 mil. eur aj vo výdavkovej časti tabuľky č. 1/A v príslušných riadkoch,
- tabuľku č. 4/A vypracovať za každý subjekt osobitne.

K vplyvom na informatizáciu spoločnosti

Komisia súhlasí s predkladateľom, že predmetný materiál má vplyv na informatizáciu spoločnosti. V analýze vplyvov je však nutné vykonať opravu pri koncovej elektronickej službe ks_378865, kde je uvedený iný názov tejto služby ako ten, pod ktorým je zaregistrovaná v MetaIS (Portálové riešenie zdieľaných tém a výstupov výskumov duševného zdravia). Taktiež je nutné pri všetkých elektronických službách uviesť aj „úroveň elektronizácie“. Rovnako je nutné opraviť aj názov informačného systému isvs_14038, kde je uvedený iný názov tohto informačného systému ako ten, pod ktorým je zaregistrovaný v MetaIS (ePoradenstvo).

K vplyvom na manželstvo rodičovstvo a rodinu

V kontexte hodnotenia vybraných vplyvov na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, Komisia oceňuje, že predkladateľ vypracoval príslušnú analýzu vplyvov na manželstvo rodičovstvo a rodinu, a označil to aj v doložke vybraných vplyvov. Avšak obsahovú časť Analýzy vplyvov na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, t.j. odpovede na jednotlivé otázky Komisia odporúča zásadne prepracovať a doplniť v zmysle pripomienok. Analýza vplyvov a manželstvo, rodičovstvo a rodinu bola doplnená formou sledovania zmien.

Odôvodnenie:

Predkladateľ predložil Analýzu vplyvov na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, kde identifikoval pozitívne vplyvy, avšak odpovede na konkrétne otázky nepoukazujú na konkrétne opatrenia napríklad niektoré opatrenia navrhované v Akčnom pláne smerujú k pozitívnej zmene narušeného rodinného prostredia najmä z dôvodu identifikácie a prítomnosti duševnej poruchy niektorého z členov rodiny. Cieľom viacerých opatrení bola prevencia rozpadu rodiny, inými slovami, aby rodinní príslušníci neopustili rodinné prostredie, v dôsledku neriešenej psychickej poruchy alebo iného duševného nepohodlia jedného člena. Príklady pozitívneho vplyvu na rodinné prostredie - Úloha A1.2 Zabezpečiť strategický rámec podporujúcej starostlivosti o raný detský vývin ako systém komplexnej a integrovanej podpory zdravia a well-beingu pre všetky rodiny s deťmi raného veku.

Aktivita: Názorná osвета pre rodičov: rodičovský program ako vytvárať optimálne podmienky pre maximálne možný rozvoj vývinového potenciálu každého dieťaťa.

Na základe vyššie uvedeného je nevyhnutné, aby predkladateľ v analýze identifikoval a podrobnejšie popísal aspoň tie opatrenia, u ktorých predpokladá najzásadnejšie vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

III. Záver: Stála pracovná komisia na posudzovanie vybraných vplyvov vyjadruje

nesúhlasné stanovisko

s materiálom predloženým na predbežné pripomienkové konanie s odporúčaním na jeho dopracovanie podľa pripomienok v bode II.

IV. Poznámka: Predkladateľ zapracuje pripomienky a odporúčania na úpravu uvedené v bode II a uvedie stanovisko Komisie do doložky vybraných vplyvov spolu s vyhodnotením pripomienok.

Nesúhlasné stanovisko Komisie neznamená zastavenie ďalšieho schvaľovacieho procesu. Stanovisko Komisie slúži ako podklad pre informované rozhodovanie vlády Slovenskej republiky a ďalších subjektov v rámci schvaľovacieho procesu. Predkladateľ má možnosť dopracovať materiál podľa pripomienok a zaslať ho na opätovné schválenie Komisie, ktorá môže následne zmeniť svoje stanovisko.

Vyjadrenie predkladateľa:

Predmetné pripomienky a návrhy boli do materiálu zapracované.

14. Stanovisko Komisie na posudzovanie vybraných vplyvov zo záverečného posúdenia č. (v prípade, ak sa uskutočnilo v zmysle bodu 9.1. Jednotnej metodiky)

☐ Súhlasné

☐ Súhlasné s návrhom na
dopracovanie

☐ Nesúhlasné

Uved'te pripomienky zo stanoviska Komisie z časti II. spolu s Vaším vyhodnotením: